

De buhne op...

‘Normale en niet-normale kinderen? Hou toch op...’

Het was in de zesde klas (tegenwoordig groep 8) dat ik voor het eerst echt ervoer dat ik op school leuke dingen mocht leren. Voor ons vormsel mochten we een verhaal schrijven over de verloren zoon, daarbij gecoacht door een enthousiaste juffrouw Baeten. Mijn verhaal won. Tijdens de dienst in de Petruskerk beleefde ik mijn debuut als scribent. Ook was het mijn eerste ervaring – 11 jaar was ik - als spreker voor grote groepen. Ik was voor even de hoofdrolspeler. Het bleef bij deze ene gelegenheid. Op de havo hobbelde ik ongemakkelijk achter de meute aan, ik voelde dat veel leraren mij een rare snuiter vonden. Ik was anders dan de anderen.

DOOR IVO MIJLAND

Gemiddelde is de norm

Ieder kind heeft recht op positieve aandacht. Het is een levensvoorwaarde. Waar een boterham de voeding is voor je lijf, is positieve aandacht de boterham voor je ziel. Jonge kinderen voelen haarfijn aan dat het zo werkt. Ze geven moeiteloos, in het moment, aandacht aan betekenisvolle volwassenen en ontvangen moeiteloos de liefde die ze terugkrijgen. Mijn dochter Sterre (5) knuffelt juffrouw Tanja en zingt fonetisch en zonder schaamte een Engelstalig lied zonder een woord Engels te spreken. Bij de kleuters komt ze er nog mee weg, maar vanaf groep 3 zet het Nederlandse onderwijssysteem de aanval in op het spontane vrije kind. Het kind raakt zijn uniciteit kwijt in ruil voor een plekje in een normatief systeem: tijd, zoemer, op je plek zitten, verklaren, toetsen en meten van vorderingen. In dat onderwijssysteem gelden de wetten van het gemiddelde. Om te kunnen leren, is er het gestandaardiseerd denken, waarbij het systeem de normaliteit van de kinderen bepaalt op basis van wat het meetproces bij kinderen oplevert. Aan kinderen wordt voorgedaan hoe 'gewoon' eruit ziet.

Veel kinderen hoeven zich niet aan te passen, omdat ze zich okay voelen binnen deze opgelegde norm. Ze hebben geen moeite om stil te zijn, te luisteren en te gehoorzamen. Maar dat geldt niet voor iedereen.

Anders gewoon

Er zijn kinderen, voor wie de norm 'gewoon' problemen geeft. Je zou ze grofweg kunnen verdelen in twee typen. Allereerst zijn er kinderen die doen wat van ze gevraagd wordt, maar bij wie dat

eigenlijk niet past bij hun karakter. Ze passen zich aan aan de norm, aan de wensen van de volwassenen en schakelen eigen verlangens uit. Ze spelen het toneelspel van het 'wenselijk gedrag' goed en vallen daardoor niet op. De leraren zijn tevreden, het kind ongelukkig. Er zijn ook kinderen die geen toneel spelen. Zij doen wat in hen opkomt. Ze kijken gebiologeerd naar een vlieg op het raam en vallen van hun stoel. Ze stellen kritische vragen, praten door je heen en laten een scheet tijdens de les. Ze doen wat het kind in hen aangeeft: impulsief, in het moment, nieuwsgierig en onderzoekend. Het zijn deze kinderen die elke dag duidelijk maken dat het onderwijssysteem niet passend is voor alle kinderen.

We belonen deze kinderen niet voor hun lef dit te tonen, we zien hierin geen kansen en mogelijkheden. We besluiten om deze kinderen gek te verklaren. Ik lees: Passend Onderwijs is mislukt omdat deze (te) gekke kinderen teveel aandacht vragen. Maar alle kinderen hebben het recht op aandacht om wie ze werkelijk zijn. En deze gekke kinderen zijn helemaal niet gek. Ze zijn anders: anders gewoon. En net zoals je van een blind kind niet moet verwachten dat het moet leren zien, moet je van een energiek kind niet vragen om rustig te worden. Een kind in een rolstoel pak je zijn lift sleutel toch ook niet af?

Het kind raadplegen

Dat we hebben 'afgesproken' dat we vanaf groep drie het kind dat afwijkt van de norm steeds meer buitenspel zetten is een drama, voor zowel de kinderen die de polonaise met plezier meelopen als voor de kinderen die dat niet doen. Hierdoor leren we onze kinderen al op jonge leeftijd dat er normale en niet-normale kinderen bestaan.

Ivo Mijland (foto Nely van de Oetelaar)

Ivo Mijland (foto Nely van de Oetelaar)

Maar laten we toch bereid zijn het kind in onze leerlingen, en in ons zelf, te raadplegen, het kind dat beter begrijpt en zeker voelt wat passend is dan menig volwassene. Het kind als kind zien, inclusief alles wat bij hem hoort! Verbinding maken met het hele kind in plaats van te focussen op de door ons bedachte afwijking. Net als toen we het kind accepteerden toen het nog jong was, omdat zijn gedrag toen nog benoemd werd als leuk, onderzoekend en eerlijk. Als ons dat lukt, dan krijgen we aandacht en waardering voor al die verschillen.

Laten we kinderen ook leren om het kind in zichzelf en in het andere kind te blijven liefhebben. Laten we de kinderen oproepen om zichzelf te blijven om vanuit die verschillende zelden te zoeken naar een passend en eerlijk onderwijsaanbod voor alle kinderen. Kinderen hebben het recht om op school het gevoel te ervaren erbij te horen. Laat de leraar in staat zijn elk kind het gevoel te geven nodig te zijn om een positief onderwijsklimaat te creëren, waarbij verscheidenheid niet een probleem is, maar de bedoeling: een kans. Pas dan krijgt ook Passend onderwijs een echte kans. ●

► Ivo Mijland (Oss, 1969) is auteur van een groot aantal boeken, waaronder 'Ik ben toch té gek' en 'Step your mind'. Hij schrijft en spreekt over Passend Onderwijs. Hij komt op voor de (onderwijs)rechten van alle kinderen.

Dit jaar maakt hij zijn debuut – 'een jongensdroom' - als cabaretier. Kijk op de voordeelpagina voor de lezersactie.

Passend carnaval

Tijdens mijn theatervoorstelling voerde ik Passend Carnaval in als metafoer om duidelijk te maken dat we moeten streven naar een leef- en leeromgeving waarin iedereen aandacht krijgt om wat bij hem past. Ik start carnavalsmuziek en vraag de zaal om in polonaise te gaan. Na een minuut stel ik drie vragen:

- 1 Wie ging er in polonaise omdat hij het leuk vond?
- 2 Wie ging er in polonaise omdat hij zich wilde aanpassen aan de norm?
- 3 Wie ging er niet in polonaise omdat het niet bij hem past?

In het kader van Passend Onderwijs: de kinderen die de polonaise meelopen vinden we normaal, de kinderen die zich aanpassen ook. Degene die zich verzet, verklaren we voor gek en zij horen er niet meer bij. Passend onderwijs is pas echt passend als iedereen de oproep tot polonaise op een voor hem passende manier kan beantwoorden. De kinderen die blijven zitten verdienen applaus. De kinderen die meedoen tegen hun gevoel in, verdienen onze excuses.